

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

**ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN
INTERVENIRANJE V IGRALNIH SALONIH**

Kandidat: Nino Jambrović

Vrsta študija: študent izrednega študija

Študijski program: Varovanje

Mentor predavatelj: mag. Boris Grilc

Mentor v podjetju: Mitja Čokl

Lektorica: prof. slov. jez. in prim. knjiž. . Nada Mulej

Maribor, 2024

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Nino Jambrović sem avtor diplomskega dela z naslovom Zagotavljanje varnosti in interveniranje v igralnih salonih, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Boris Grilca.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, december 2024

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji družini, prijateljem in dekletu, ki so me v času pisanja diplomske naloge podpirali in mi dajali motivacijo, da sem delo zaključil. Prav tako se želim zahvaliti svojemu mentorju mag. Boris Grilcu za strokovno usmerjanje in pomoč pri pisanju zaključnega dela. Pohvalil bi tudi ostalo osebje v kolektivu strokovne šole Academia, saj so zelo prijazni, hitro odzivni in vedno pripravljeni pomagati.

Hvala vam!

Nino Jambrović

POVZETEK

V diplomskem delu smo se ukvarjali z varnostjo v igralnicah in igralnih salonih. Zanimalo nas je, kako je za slednjo poskrbljeno pri nas v Sloveniji. Najprej smo v teoretičnem delu s pomočjo strokovne literature opisali vrste igralništva pri nas ter naredili kratek zgodovinski pregled igralništva v Sloveniji od začetkov nastajanja vse do danes. Nato smo se posvetili zakonodaji, s pomočjo katere se igralništvo pri nas usmerja ter regulira. Zanimalo nas je, kako poteka nadzor igralništva, kakšni so ukrepi za preprečevanje prekomernega hazardiranja ter kakšna je pravna zaščita v tem kontekstu. Pregledali smo tudi vlogo igralniške industrije v gospodarskem razvoju države ter njen pomen za turizem v Sloveniji. Analizirali smo tudi kako se sodobne tehnologije uporabljajo za izboljšanje varnosti in transparentnosti poslovanja v igralnicah.

Ker igralništvo predstavlja potencialno tveganje za zasvojenost, nas je zanimalo, na kakšen način v Sloveniji izobražujemo in ozaveščamo tako širšo javnost kot igralce o tem tveganju. Prav tako nas je zanimalo, kakšne ukrepe izvajamo za preprečevanje zasvojenosti in kakšna podpora je nudena tistim, ki se z omenjeno odvisnostjo že soočajo. Pogledali smo si tudi nekaj strategij, ki se v Sloveniji izvajajo za preprečevanje odvisnosti ter pomagajo tistim, ki jih je odvisnost že prizadela. V naslednjem poglavju smo opisali tipe varnostnih groženj, s katerimi se v igralnicah najpogosteje soočajo, izpostavili pa smo tudi šibkosti varnostne infrastrukture, ki jim pritiče. Nato smo raziskali usposobljenost osebja pri soočanju z varnostnimi grožnjami, kako osebje sodeluje s pristojnimi organi ter predstavili problematiko neupoštevanja zakonodaje in predpisov glede varnosti v igralnicah.

V empiričnem delu smo si zastavili tri hipoteze in tri raziskovalna vprašanja na temo varnosti v igralnicah. Na raziskovalna vprašanja smo odgovorili s pomočjo anketnega vprašalnika, ki smo ga izvedli. Z analizo odgovorov smo pridobili podatke, ki so osvetlili izzive na področju varnosti v igralnicah. V sklepnem poglavju pa nam je anketni vprašalnik pomagal pri tem, da smo zastavljene hipoteze potrdili ali ovrgli. S pomočjo naše raziskave smo dobili še globlji vpogled v način delovanja igralnic po Sloveniji v kontekstu varnosti. Za zaključek pa smo na kratko orisali še lastno mnenje o varnosti v igralnicah pri nas.

Ključne besede: igralništvo, varnost, zakonodaja, nadzor, tradicionalno igralništvo

ABSTRACT

Ensuring safety and intervening in casinos

In this thesis, we focused on safety in casinos and gaming salons. We were particularly interested in how safety is ensured in Slovenia. In the theoretical part, we first used professional literature to describe the types of gambling present in Slovenia and provided a brief historical overview of gambling in the country, from its origins to the present day. We then focused on the legislation that governs and regulates gambling in Slovenia. Examined how gambling is monitored, what measures are in place to prevent excessive gambling, and the legal protections available in this context. We also reviewed the role of the gambling industry in the country's economic development and its importance for tourism in Slovenia. We also analyzed how modern technologies are used to improve security and transparency in casino operations.

Since gambling poses a potential risk for addiction, we explored how public education and awareness-raising efforts are conducted in Slovenia to inform both the general public and players about this risk. Additionally, we investigated the measures implemented to prevent addiction and the support provided to those already struggling with it. We also looked at some strategies implemented in Slovenia to prevent addiction and help those who have already been affected by it. In the following chapter, we described the types of security threats most commonly encountered in casinos, highlighting the weaknesses in security infrastructure associated with them. We also examined the training of staff in handling security threats, their cooperation with relevant authorities, and the issues related to non-compliance with safety regulations and laws in casinos.

In the empirical part, we formulated three hypotheses and three research questions on the topic of casino safety. We answered the research questions using a survey questionnaire. Through the analysis of the responses, we obtained data that illuminated the challenges in the area of casino security. In the concluding chapter, the survey questionnaire helped us confirm or refute the proposed hypotheses. Our research provided a deeper insight into how casinos in Slovenia operate in terms of safety. Finally, we briefly outlined our own opinion on casino safety in Slovenia.

Keywords: gambling, safety, legislation, monitoring, traditional gambling

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	12
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA	12
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	12
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	13
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	13
2	TRADICIONALNO IGRALNIŠTVO.....	14
2.1	VRSTE IGRALNIŠTVA.....	14
2.2	IGRALNIŠTVO V SLOVENIJI.....	15
2.3	ZAKONODAJA V IGRALNIŠTVU.....	16
3	INTERVENIRANJE V IGRALNIH SALONIH	18
3.1	NADZOR IGRALNIŠTVA.....	18
3.2	PREPREČEVANJE PREKOMERNEGA HAZARDIRANJA IN PRAVNA ZAŠČITA	19
3.3	IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE.....	20
3.3.1	<i>Podpora za odvisnike.....</i>	<i>20</i>
4	ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI V IGRALNIH SALONIH.....	22
4.1	VARNOSTNE GROŽNJE	24
4.2	POMANJKLJIVA VARNOSTNA INFRASTRUKTURA.....	24
4.3	SLABA USPOSOBLJENOST OSEBJA	26
4.4	SODELOVANJE S PRISTOJNIMI ORGANI	27
4.4.1	<i>Neupoštevanje predpisov in zakonodaje.....</i>	<i>28</i>
5	EMPIRIČNI DEL.....	30
5.1	NAMEN IN CILJI RAZISKOVALNEGA DELA.....	30
5.2	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE.....	30
5.3	RAZISKOVALNA METODOLOGIJA	30
5.3.1	<i>Metode in tehnike zbiranja podatkov.....</i>	<i>31</i>
5.3.2	<i>Opis vzorca.....</i>	<i>31</i>
5.3.3	<i>Obdelava podatkov.....</i>	<i>31</i>
5.4	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	31
6	SKLEP	40
7	LITERATURA IN VIRI	42
	PRILOGE.....	6

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PRIHODEK OD IGER NA SREČO V SLOVENIJI MED LETI 2013–2023**NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.**

KAZALO GRAFIKONOV

GRAF 1: SPOL ANKETIRANCEV	32
GRAF 2: ZAPOSLOTVENO MESTO ANKETIRANCEV	32
GRAF 3: ALI JE PO VAŠEM MNENJU V IGRALNIH SALONIH ZA VARNOST DOBRO POSKRBLJENO?	33
GRAF 4: ALI STE MNENJA, DA SO OBSTOJEČE PRAKSE IN UKREPI ZA ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI ZADOSTNI?.....	33
GRAF 5: KATERI UKREPI PO VAŠEM MNENJU NAJBOLJ PRISPEVAJO K ZAGOTAVLJANJU VARNOSTI V IGRALNIH SALONIH?	34
GRAF 6: KAKŠNE IZKUŠNJE IMATE NAJPOGOSTEJE Z IGRALCI V ZVEZI Z VARNOSTNIMI TVEGANJI?	35
GRAF 7: ALI STE MNENJA, DA JE PRENOS INFORMACIJ MED ZAPOSLENIMI O PRISOTNIH ALI PRIHAJAJOČIH (REDNIH) GOSTIH ZADOSTEN?	36
GRAF 8: KAKO UČINKOVITE SE VAM ZDIJO OBSTOJEČE VARNOSTNE PRAKSE V IGRALNEM SALONU?.....	37
GRAF 9: KATERE DODATNE UKREPE ALI SPREMEMBE BI PO VAŠEM MNENJU IZBOLJŠALE VARNOST V IGRALNIH SALONIH?.....	38
GRAF 10: KATERE POMANJKLJIVOSTI PRI OBSTOJEČIH UKREPIH ZA ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI V IGRALNIH SALONIH IGRALCI NAJPOGOSTEJE ZAZNAVAJO?	39
GRAF 11: ALI MENITE, DA BI BILO V IGRALNIH SALONIH POTREBNO IZBOLJŠATI VARNOSTNE PROTOKOLE TER EVALVIRATI INTERVENCIJSKE POSTOPKE?	39

1 UVOD

1.1 Opis področja in opredelitev problema

V zaključnem delu se bomo osredotočili predvsem na problematiko varnosti v igralnicah in igralnih salonih. Zaradi same narave obratovanja takih organizacij je namreč ključnega pomena, da je za varnost poskrbljeno na vrhunski ravni. V zaključnem delu nas bo zanimalo predvsem, kako je za omenjeno poskrbljeno, poiskati pa bomo poskušali tudi novitete in rešitve ter načine, kako bi lahko varnost še izboljšali.

Najprej bomo v teoretičnem delu pregledali izbrano literaturo na našo temo ter predstavili najpomembnejše faktorje, ki vplivajo na varnost v igralnicah in igralnih salonih. Predstavili bomo tradicionalno igralništvo ter njegove vrste, nato pa se bomo posvetili aktualni zakonodaji v igralništvu pri nas. V teoretičnem delu nas bo zanimalo sicer predvsem interveniranje v igralnih salonih ter zagotavljanje varnosti v le-teh. Literaturo na našo temo bomo podrobno preučili ter jo smiselno povezali s temo.

V empiričnem delu bomo s pomočjo anketnega vprašalnika poskušali ugotoviti, kako je z varnostjo v dejanskih igralnicah ter poskušali predstaviti strategijo, ki bi lahko na podlagi pridobljenih odgovorov še izboljšala varnostne protokole v igralnicah.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomskega dela je raziskati poznavanje varnosti ter intervencijskih postopkov v igralnih salonih. Zanima nas predvsem tradicionalno igralništvo ter kako je pri le-tem poskrbljeno za varnost. Teoretični cilji naloge so predvsem predstaviti tradicionalno igralništvo ter trenutno veljavno zakonodajo, ki velja za področje igralništva v Sloveniji. Predstavili bomo načine interveniranja ter splošnega zagotavljanja varnosti v igralnicah. V empiričnem delu pa si želimo raziskati predvsem, kako je v realnosti poskrbljeno za varnost v igralnicah in igralnih salonih, kakšne so obstoječe varnostne prakse ter ukrepi za zagotavljanje varnosti ter katera področja varnostnih praks in ukrepov so potrebna izboljšav. To bomo storili s pomočjo anketnega vprašalnika.

Pred pisanjem naloge smo si postavili tri hipoteze, ki jih bomo ob koncu raziskave ter podrobnega pregleda ter analize anketnega vprašalnika potrdili ali ovrgli. Te hipoteze so naslednje:

H1: Več kot 50 % anketirancev meni, da je za varnost v igralnih salonih dobro poskrbljeno.

H2: Več kot 70 % anketirancev meni, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni.

H3: V igralnih salonih bi bilo po mnenju večine anketirancev potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke.

Prav tako smo si postavili tri raziskovalna vprašanja, na katera bomo poskušali odgovoriti po koncu naše raziskave.

V1: Kako je poskrbljeno za varnost v igralnih salonih?

V2: Kakšne so izkušnje zaposlenih s potencialnimi igralci, z obstoječimi praksami ter ukrepi za zagotavljanje varnosti?

V3: Kakšne pomanjkljivosti pri ukrepih za zagotavljanje varnosti zaznavajo igralci v igralnih salonih?

1.3 Predpostavke in omejitve

Predpostavljamo, da bodo možne omejitve raziskave tičale v anketiranih, ki morda kljub anonimnosti ankete ne bodo želeli povedati svojega mnenja o dejanski problematiki, saj bi se lahko zbal za svoje delovno mesto. Prav tako ne bomo mogli anketirati celotnega zaposlenega kadra vseh igralnic v Sloveniji, kar bi prineslo dejanske celostne rezultate. Na podlagi manjše skupine anketirancev, ki bo dostopna ter izvedljiva kvota za našo raziskavo, bomo kljub temu poskušali orisati čim bolj realno sliko stanja varnosti v igralnicah v Sloveniji. Pri tem se bomo sočasno opirali na lastno znanje preteklih izkušenj s tem delom ter predelano literaturo iz teoretičnega dela.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Pri teoretičnem delu smo si pomagali z deskriptivno metodo, ki nam je bila v pomoč pri opisu ter predstavitvi zbranih dejstev iz strokovne in znanstvene literature. V empiričnem delu smo uporabili kvantitativno metodo – najprej smo s pomočjo predelane izbrane literature za teoretični del sestavili anketni vprašalnik. Vprašalnik je vseboval tako odprte kot zaprte tipe vprašanj. Za obdelavo pridobljenih podatkov pa smo si pomagali z računalniškim programom Microsoft Excel.

2 TRADICIONALNO IGRALNIŠTVO

Tradicionalno igralništvo predstavlja vse konvencionalne oblike igralništva, ki vključujejo stave s pravim denarjem. Tukaj sem spadajo igre v igralnih salonih, kot so igralni avtomati, rulete, igre s kartami (kot sta blackjack in poker), športne stave in podobno. Igralništvo dandanes predstavlja multimilijardersko industrijo, ki ima vpliv po vsem svetu. Mnogo ljudi po svetu ima izkušnje z igralništvom – bodisi z nakupom loterijske srečke, igralnimi avtomati ali športnimi stavami (Raento, 2011).

Tradicionalno igralništvo načeloma razumemo kot vlaganje finančnih sredstev v napoved določenega izida, pri čemer sta igralec (vlagatelj) ter organizator igre sočasno nahajata v enakem prostoru, kjer se igra izvaja. (Marinič, 2014)

2.1 Vrste igralništva

V grobem lahko igralništvo delimo na evropski ter ameriški tip igralništva. Glavna značilnost evropskega tipa je ta, da je bolj namenjen družbeni eliti – višjemu družbenemu sloju, ki je finančno močnejši. Igre, ki se odvijajo v sklopu evropskega igralništva, se navadno igrajo na igralniških mizah – takšne igre imenujemo tudi *žive igre*. Igralnice evropskega tipa navadno nudijo zgolj igre na srečo, finančni vložki ter obdavčitve pa so precej visoke. Sočasno se načeloma ne izvajajo druge zabavne ponudbe – namen je zgolj in samo igranje izbrane igre na srečo. V evropski tip igralništva štejemo tudi igralniški turizem. (Marinič, 2014) Igralniški turizem predstavlja obisk igralnih salonov na potovanjih. Pogosto se ga poslužujejo tisti turisti, ki v matični državi po zakonu ne smejo hazardirati. Igralniški turizem tako omogoča izkušnjo iger na srečo po zakoniti poti. (Igralniški turizem v Sloveniji, 2022)

Za razliko od evropskega tipa pa je ameriški tip igralništva, namenjen širšemu krogu ljudi, ne samo družbeni eliti. Ameriški tip pogosto ponuja več kot zgolj igre na srečo – ponuja sočasen obisk restavracij, prireditev, drugih kulinarčnih izkustev – skratka, odvija se v spremstvu turističnih ter gostinskih ponudb. Igralnice ameriškega tipa najpogosteje nudijo igre na srečo v obliki igralnih avtomatov. Tukaj so tudi obdavčitve občutno manjše kot pri evropskem tipu igralništva. Posamezniki, ki se odločijo za obisk takšnih igralnic, se navadno tja ne odpravijo zgolj zaradi igranja, pač pa tudi zaradi splošne zabave, ki jo takšne igralnice ponujajo ob igrah na srečo. (Marinič, 2014)

2.2 Igralništvo v Sloveniji

V Sloveniji je trenutno registriranih 39 igralnih organizacij – od tega devet igralnic ter trideset igralnih salonov. (Perossa, 2021)

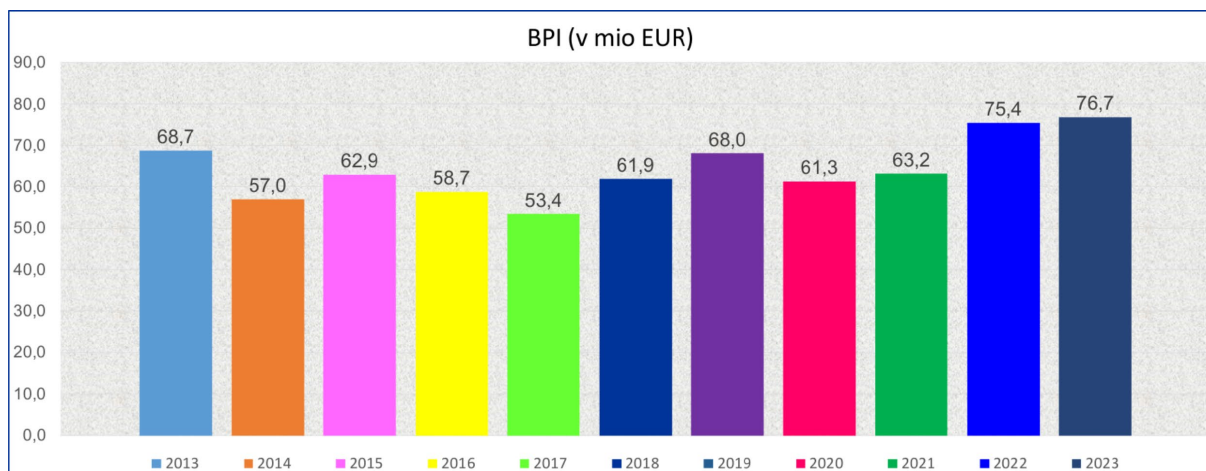
Igralništvo se je v Slovenijo pojavilo že v 14. stoletju na Primorskem. Takrat so kljub temu, da je bilo kockanje prepovedano, na skrivaj kockali v Sorbijeve vinski kleti v Piranu. Prvo po zakonu dovoljeno igralniško društvo pri nas je bilo ustanovljeno 13. junija 1913 v Portorožu, ki se je imenovalo Casino des Entrangers. Sedež društva se je nahajal v vili, imenovani San Lorenzo. Društvo je kockanje dovoljevalo moškim po dvajsetem ter ženskam po dopolnjenem osemnajstem letu starosti. Med prvo svetovno vojno so postale igralnice po vsej Evropi ponovno ilegalne, prav tako pa so bile po zakonu prepovedane v času Jugoslavije pri nas. Po koncu druge svetovne vojne – natančneje leta 1946 je jugoslovansko Ministrstvo za finance odredilo, da se lahko igre na srečo prirejajo le v dobrodelne namene. Tako je veljalo vse do leta 1962, ko je takratni temeljni Zakon o igrah na srečo začel dovoljevati tudi igralništvo v druge namene. Na slovenskih tleh se je prva popolnoma legalna igralnica odprla leta 1964 v Portorožu. Leto kasneje, z novim slovenskim Zakonom o igrah na srečo se je portoroški igralnici pridružila še druga igralnica na slovenskih tleh, in sicer na Bledu. Nekaj let kasneje se je odprla še prva igralnica v slovenski prestolnici, natančneje v hotelu Slon, ki se je v 70-ih letih prestavila v hotel Lev. (Potočnik, 2007)

V polnejši podobi pa se je igralništvo pri nas razmahnilo v začetku 80-ih let. 1984 leta se je odprla igralnica v Novi Gorici, natančneje v hotelu Park. Igralnico sta odprli podjetji Casino Portorož in HGP Nova Gorica, ki pod imenom HIT obratuje še danes. Slednja družba je pet let kasneje odprla tudi igralnico v Rogaški Slatini. Podjetje TGP Pohorje je enakega leta odprlo prvo igralnico v štajerski prestolnici – Mariboru. Konec istega leta se je odprla še igralnica v Lipici, leta 1991 pa je igralnico ponovno dobila Ljubljana. Družba HIT je kasneje odprla še tri igralnice – eno v Kranjski Gori, drugo na Otočcu, kot tretja pa se je odprla megaigralnica Perla v Novi Gorici (Potočnik, 2007).

Danes v Sloveniji prevladuje predvsem igralniški turizem. Vse od odprtja prve igralnice v Portorožu je Slovenija počasi postajala ena izmed glavnih destinacij igralniškega turizma. Največji razmah pa je le-ta doživel po osamosvojitvi oz. po sprejetju novega zakona leta 2001, ki je sprožil množično odpiranje igralnih salonov. (Balažič, 2014)

Dejstvo je, da ima igralništvo v Sloveniji močan vpliv na ekonomijo in družbo. Na grafu 1 si lahko pogledamo bruto prihodek (v milijonih) enega desetletja (2013–2023) od klasičnih iger

na srečo v Sloveniji. Graf predstavlja bruto prihodek od iger na srečo, zmanjšanj za izplačane dobitke, ne vključuje pa vstopnin in napitnin (Finančna uprava RS, 2024).

Slika 1: Prihodek od iger na srečo v Sloveniji med leti 2013–2023

Vir: (Finančna uprava RS, 2024)

Ekonomske posledice igranja so, kot lahko razberemo z grafa, pozitivne. A pozitiven ni samo zaslužek od vplačil – z nastankom vsakega novega igralniško-zabavnega središča se poveča tudi proizvodnja drugih slovenskih podjetij, pripomore pa tudi k ponudbi novih delovnih mest (Dobovšek & Kurež, 2011). Slovenska igralno-turistična dejavnost je tesno vezana predvsem na trg naših sosed, še posebej na Italijo. Naša igralniška infrastruktura ter z njo ponudba še vedno najbolj blesti ravno na obmejnih pasovih – predvsem na italijanskem ter avstrijskem obmejnem pasu (Keček, 2010). Zanimivo je, da se Slovenija od drugih evropskih držav, ko pride do igranja, razlikuje predvsem po tem, da se večina profita v igralnicah prinese od zunaj – torej od turistov. Drugim državam v Evropi namreč večino prometa prinesejo domačini. Vredno je izpostaviti tudi dejstvo, da se mnogi igralniški turisti v Slovenijo z namenom obiska igralnic ustavijo za zgolj en dan. (Perossa, 2021)

2.3 Zakonodaja v igranju

V Sloveniji je Ministrstvo za finance 9. 5. 1995 sprejelo Zakon o igrah na srečo (Uradni list RS, št. 14/11, v nadaljevanju: ZIS), ki je začel veljati 3. junija istega leta, in velja vse do danes. Najpomembnejše točke zakona določajo regulacijo in nadzor nad igrami na srečo – da se hazardira zakonito, skrbi Urad za nadzor iger na srečo. Pomemben člen predstavlja licenciranje,

torej urejanje postopka pridobivanja licenc za organizacijo iger na srečo. Sem spadajo igralnice, igralni avtomati, športne stave, loterije itd. Zakon prav tako določa davčne obveznosti, ki zavezujejo tiste, ki igre prirejajo. Nadalje zakon odreja omejitve glede promocije igralništva ter tako ščiti potrošnike pred prekomernim igranjem v želji po tem, da se preprečijo zasvojenosti z igrami na srečo. Zakon prav tako določa ukrepe, ki preprečujejo pranje denarja v igralnicah ter spodbuja splošno etično in moralno ravnanje pri sami organizaciji iger. (Uradni list RS, 1995)

Leta 2001 je začel veljati zakon o igrah na srečo, ki je kot novo določil prepoved ter zahteval umik vseh iger na srečo, ki so se prirejale v gostinskih obratih, kot so bili na primer poker avtomati. S tem smo bili priča začetku odpiranja igralnih salonov, kar je državi omogočilo, da je začela bolje nadzirati igralništvo, sočasno pa je to olajšalo pridobivanje davkov od organizacij manjših koncesionarjev, ki so igre organizirali. (Potočnik, 2007)

Slovenska zakonodaja loči igralniške objekte v Sloveniji na dve vrsti le-teh: na igralnice ter igralne salone. Razlika med slednjima je preprosta – igralni saloni imajo omejeno število obratovalnih igralnih avtomatov, ki jih lahko posedujejo, med tem ko igralnice obratujejo brez takšnih omejitev. Druga pomembna razlika pa je ta, da se v igralnih salonih žive igre ne izvajajo, med tem ko so za igralnice značilne prav te. (Balažič, 2014) S tujko igralne salone poimenujemo samo *casino*, igralnice pa *grand casino*. (Perossa, 2021)

3 INTERVENIRANJE V IGRALNIH SALONIH

Igre na srečo so lahko zelo zabavne, a imajo zaradi svoje narave tudi minuse. Eno izmed največjih nevarnosti predstavlja dejstvo, da lahko ljudje postanejo od iger na srečo zasvojeni. Zato je izredno pomembno, da se igralništvo izvaja v kontroliranih okoljih – posledično je pomembno, da ostajajo igre na srečo zakonite in se pod nobenim pogojem ne izvajajo izven zakonskih omejitev.

Škoda, ki jo lahko povzročijo igre na srečo, so povezane z negativnimi vplivi le-teh na zdravje in dobrobit posameznikov, družin, skupnosti in družbe kot celote. Negativni vplivi se lahko kažejo v obliki oškodovanega psihofizičnega zdravja, vplivajo pa lahko tudi na socialno življenje tistih, ki se aktivno udeležujejo iger na srečo kot tudi na ljudi okoli njih. Potencialno škodljivo vedenje, povezano z igrami na srečo, lahko opišemo na več načinov, kot so: kompulzivno igranje, zasvojeno igranje, problematično ter patološko igranje. Vsi ti izrazi se nanašajo na vzorec pretiranega igranja, pri katerem je nadzor nad obnašanjem posameznikov, ko pride do iger na srečo, oslavljen. To prinaša znatne negativne posledice.

Negativne posledice, ki jih igralništvo prinaša, zahtevajo preventivne ukrepe ter ciljno usmerjene strategije za zmanjšanje škode. Velasco in drugi (2021) so izvedli študijo o preventivnih strategijah ter intervencijah za zmanjšanje škode pri igrah na srečo pri odraslih na lokalni ravni. Študija je ugotovila, da je eden izmed učinkovitih ukrepov splošno zmanjšanje ponudb iger na srečo – predvsem za tiste, ki imajo z igrami na srečo težave. Intervencije za zmanjšanje povpraševanja so se v omenjeni študiji izkazale za manj učinkovite. Večina teh ukrepov je bila osredotočena predvsem na ozaveščanje o tveganjih ter možnih negativnih izidih pri igrah na srečo. Za najučinkovitejšo strategijo pa se je izkazala prepoved ali omejitev kajenja ter alkohola na igralnih mestih (Velasco, in drugi, 2012).

3.1 Nadzor igralništva

Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju: FURS) je tista, ki skrbi za nadzor nad izvajanjem iger na srečo pri nas. Nadzor izvaja na podlagi prej omenjenega ZIS, drži pa se tudi drugih predpisov, ki so bili na podlagi ZIS-a izdani naknadno. FURS-ova naloga je prav tako izdajanje novih odločb, ki še naprej regulirajo igralništvo. Kadar FURS s svojimi tehnikami opravljanja nadzora ugotovi, da so igre na srečo bile prirejene v neskladju z zakonom, koncesijsko pogodbo ali drugimi splošno sprejetimi pravilniki ter akti, je naslednji korak izdaja

odločbe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Organizaciji, ki je prejela takšno odločbo, je dodeljen časovni okvir, v katerem mora nepravilnosti, ki jih je pri nadzornem pregledu ugotovil FURS, odpraviti. Če se to ne zgodi, FURS nadaljuje postopek z izdajo odločbe, ki delno ali v celoti prepoveduje opravljanje igralniških dejavnosti, dokler se odločba ne izvrši. Ob kršitvah zakona se organizaciji oz. koncesionarjem dodeli globa za storjen prekršek, višina le-te pa je odvisna od določb zakona za storjen prekršek. Ob izreku globe se lahko kot stranska sankcija izvrši tudi zasega naprav in drugih predmetov, ki so bili uporabljeni pri kršenju zakona (Finančna uprava, b. d.).

3.2 Preprečevanje prekomernega hazardiranja in pravna zaščita

Po ZIS-u je hazardiranje in sam vstop v igralnice prepovedan vsem, ki še niso dopolnili 18. leta starosti. A mladoletniki niso edini, ki jim je vstop v igralnice prepovedan. Omejitev vstopa lahko doleti vsakogar. Koncesionarjem je dovoljeno na podlagi 84. člena ZIS omejiti ali prepovedati vstop komurkoli, za katerega menijo, da nima nadzora nad trošenjem svojega denarja v njihovih igralnicah. Razlogov za prepovedi koncesionarjem ni potrebno dodatno navesti. ZIS prav tako ponuja možnost samoprepovedi, povezane z udeležbo iger na srečo – pri samem procesu samoprepovedi sodeluje tudi FURS. Dejstvo je namreč, da lahko posameznik, ki se zasvoji z igrami na srečo, zaradi tega obuboža, kar pa lahko vpliva ne samo nanj, temveč tudi na njegovo družino oz. celotno družbo. Zato je eden izmed pomembnih ukrepov preprečevanja zasvojenosti prav samoprepoved. Samoprepoved se lahko pridobi v prostorih igralnic, kjer se mora posameznik osebno zglasiti, nato pa preprosto izpolni izjavo, ki mu potem prepoveduje vstop v sleherno igralnico ali igralni salon pri nas, velja pa tudi za spletne igre na srečo. Samoprepovedi po začetku veljave več ni mogoče (predčasno) preklicati (Finančna uprava, 2023).

Mestna občina Maribor je leta 2024 sprejela Strategijo preprečevanja in zmanjševanja škode zaradi iger na srečo 2024–2027. Dokument je nastal v okviru projekta IMPACT4VALUES, ki ga je sofinancirala Evropska unija. Strategija vključuje niz ukrepov ter določil, ki bi lahko pomagale pri obvladovanju nevarnosti, ki jih potencialno prinašajo igre na srečo na lokalni ravni. Cilj strategije je zagotoviti celovit pristop k preprečevanju odvisnosti ter čim večjemu zmanjšanju potencialne škode, ki jo lahko povzroči hazardiranje. Najpomembnejša določila te strategije zajemajo prav izobraževanje ter ozaveščanje državljanov o tveganjih in nevarnostih, ki jih prinašajo igre na srečo – predvsem ozaveščanje mladih ter ranljivih skupin. Namen je zmanjšati povpraševanje po hazardiranju nasploh preko medijskih kampanj (tiskovine ter druge

fizične oblike oglaševanja so namreč precej drage). Strategija predlaga tudi uvajanje sistemov za samoprepoved ter izboljšave za regulacijo in nadzor (predvsem nad oglaševanjem, ki bi lahko spodbudilo posameznike k hazardiranju). Prav tako predlaga povezovanje z nevladnimi organizacijami in drugimi institucijami, katerih področja se ukvarjajo s preprečevanjem odvisnosti ter splošno zaščito potrošnikov. Strategija vključuje tudi podporo raziskavam o vplivu iger na srečo na igralce nasploh. Glede na rezultate raziskav bi se tako lažje prilagajali ukrepi v prihodnje (Mesta občina Maribor, 2024).

3.3 Izobraževanje in ozaveščanje

Izobraževanje javnosti o tveganjih in posledicah prekomernega igralništva je izjemnega pomena. Pomembno je, da so ljudje seznanjeni o naravi iger na srečo in o tem, kakšne so lahko psihološke posledice ob zasvojenosti. Posamezniki, ki se odločijo sodelovati pri igrah na srečo, morajo to odločitev sprejeti informirano. Preventivni programi in kampanje, ki vključujejo izobraževalne aktivnosti ter poudarjajo možna tveganja, ki jih lahko prinašajo igre na srečo, so zato sila pomembni. To bi namreč prineslo zmanjšano tveganje ter splošno boljše razumevanje iger na srečo v očeh širše javnosti (Dobovšek & Kurež, 2011).

Vse organizacije in koncesionarji, ki prirejajo igre na srečo, so po zakonu dolžni vse, ki se udeležujejo iger na srečo, opozoriti na možna tveganja, ki jih le-te nosijo s seboj. Glavno izmed takih tveganj predstavlja prav zasvojenost. Udeleženci morajo imeti možnost dostopa do informacij, ki jim lahko pomagajo v primeru, da se z igrami na srečo zasvojijo. Kot preventivni ukrep jim morajo biti prav tako zagotovljene informacije o tem, kako hazardirati odgovorno, da do zasvojenosti že *a priori* ne pride. Na kakšen način ter v kakšni obliki se ta opozorila in informacije podeljujejo pa je določeno v internem predpisu, ki je seveda sestavljen v skladu z zakonom (Finančna uprava, 2023).

3.3.1 Podpora za odvisnike

Do odvisnosti od iger na srečo navadno pride takrat, ko si posamezniki, ki so izgubili neko vsoto denarja, le-to želijo povrniti nazaj. Tako padejo v začaran krog trošenja denarja, ki mu ni konca. Prvi znaki, ki implicirajo na pojav odvisnosti, so prekomerno igranje, nenehno višanje svojih finančnih vložkov, zanemarjanje drugih obveznosti, finančne težave, hazardiranje na skrivaj ter napetosti v osebnih odnosih. Strokovnjaki predvidevajo, da je od rednih igralcev v

igralnicah zasvojenih okoli 2–3 %, med tem več moških kot žensk. Seveda te številke temeljijo bolj na predvidevanjih, namreč mnogi nikdar ne poiščejo strokovne pomoči v povezavi s svojo zasvojenostjo. Mnogi lahko v zanikanju živijo več let, celo desetletij (Hanzlowsky, 2024).

Pomembno je, da se ob zasvojenosti poišče primerna strokovna pomoč. Pogosto se namreč ob odvisnosti od iger na srečo vzporedno razvijejo tudi druge zasvojenosti (alkohol, prepovedane droge, motnje hranjenja ipd.). Odvisnost od iger na srečo temelji na občutku euforije, ki ga prinese zmaga ter adrenalina, ko je na kocki zajeten kup denarja. Gonja za zmago jim zamegli razum. Samo zdravljenje odvisnosti od iger na srečo se ne razlikuje kaj dosti od zdravljenja drugih odvisnosti. Zdravljenje lahko poteka v skupinah (pozitivna lastnost teh je, da se srečajo ljudje, ki se spopadajo z enakimi problemi) ali pa so individualne narave (odvisnik obiskuje psihoterapevta) (Veber, 2011).

Obstajajo tudi mnogi spletni portali, ki nudijo takšno ali drugačno pomoč v povezavi z zasvojenostjo. Eden izmed takšnih portalov brezplačne pomoči je na primer Mladi hazarder. Mladi hazarder nudi pomoč preko spletne strani, aplikacije (ki je na voljo 24 ur na dan), klepeta s svetovalcem preko sporočil ali telefonskega klica (vsak delovni dan med 10. in 15. uro), zasvojenci pa jih lahko kontaktirajo tudi preko elektronske pošte. V Ljubljani in Mariboru nudijo tudi brezplačno psihoterapevtsko pomoč v živo (Mladi hazarder, 2024).

4 ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI V IGRALNIH SALONIH

Igralni saloni morajo obratovati na nivoju, ki ne izpolnjuje zgolj zakonskih zahtev. Pomembno je, da se ljudje v igralnicah zabavajo, hkrati pa se ob zabavi počutijo varne. Ena izmed najpomembnejših komponent igralnic je prav varnost. Varovanje v igralnicah je namreč ključni del ponudbe igralnice same. Pomembno je, da igralnica zagotovi gostom visok nivo varnosti, kot seveda tudi zaposlenim ter zunanjim izvajalcem skozi vse procese, ki se odvijajo v igralnicah. Ključnega pomena je, da varnostni ukrepi učinkovito obvladujejo tveganja, ki so povezana z igrami na srečo ter drugimi dejavnostmi, ki spremljajo le-te (Maslo, 2012).

Kako se varovanje organizira, je odvisno od organizacijske družbe, ki izvaja igre na srečo. Podjetja, ki nudijo varovanja, je moč najeti. Vsa podjetja, ki nudijo varovanje, morajo za to dejavnost predhodno pridobiti licenco za varovanje javnih zbiranj. Slednja pa ne velja za prevoz večjih količin denarja. Za to je potrebno pridobiti ločeno licenco, imenovano licenca za prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošilk (Hribar, 2015).

V Sloveniji od leta 2011 velja Zakon o zasebnem varovanju (Uradni list RS št. 17/11, v nadaljevanju: ZZasV-1), ki v 45. členu določa ukrepe varnostnikov med izvajanjem zasebnega varovanja. Kadar posameznik ali skupina ogroža osebno varnost drugih ljudi, premoženja ali nasploh krši javni red in mir območja, ki ga varnostnik varuje, so ukrepi, po katerih sme poseči po ZZasV-1, navedeni v naslednjih osmih točkah: prvi korak predstavlja opozorilo. Če je le-to preslišano, se izda ustna odredba. Tretji korak je ugotavljanje istovetnosti oz. preverjanje identitete tistih, ki kršijo red (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011). Prav zaradi preverjanja identitete je pomembno, da zaposleni v igralnicah med seboj sodelujejo. Na koncesionarjih je, da vodijo posebne evidence o igralcih. Le-te morajo vsebovati osnovne osebne podatke, ki so potrebni za to, da se lahko posameznika z njimi identificira. Vsakega, ki vstopi v igralnico, mora biti moč identificirati – posledično je pomembno, da je vsak igralec vpisan v omenjeno evidenco. Če si posameznik tega ne želi ali pa vpis aktivno preprečuje, se mu vstop v igralniško območje prepreči (BBR Security, b. d.).

Kot četrti dovoljen ukrep sledi površinski pregled, nato pa preprečitev vstopa oz. odhoda iz varovanega območja glede na presojo situacije s strani varnostnika kot peti dovoljen ukrep. Površinski pregled s strani varnostnika sme vsebovati pregled vrhnjih oblačil, notranjosti osebnih vozil, tovora ter prtljage, ki jo poseduje storilec prekrška. Če varnostnik odkrije predmete, ki bi lahko po njegovi presoji bili nevarni (uporabljeni za napad ali

samopoškodovanje) ali pa so na varovanem območju ali po zakonu prepovedani, lahko te predmete začasno ali permanentno zadrži. V primeru, da so najdeni predmeti prepovedani po zakonu, jih je varnostnik dolžan po zadržanju izročiti policiji. Če so bili predmeti zadržani zgolj začasno, pa jih po koncu postopka lahko vrne storilcu. Varnostniki smejo posamezniku prepovedati vstop (ali izstop) na varovano območje ob kršenju javnega reda in miru na varnostnikovem pristojnem območju, kadar se posameznik upira površinskemu pregledu, v primeru, ko se ob površinskem pregledu najdejo predmeti, ki so prepovedani (po zakonu ali pravilih varovanega območja), kadar posameznik ne želi sodelovati pri ugotavljanju svoje identitete (ali pa slednje ni mogoče ugotoviti) ter v primeru, ko zadržanje pomeni, da varnostnik s tem prepreči neposredno grožnjo premoženju ter navzočim. Šesta točka dovoljuje zadržanje posameznika – v tem primeru mora sicer nemudoma obvestiti policijo. Zadržanje je dovoljeno do prihoda policije v primeru, ko se storilca zaloti v okoliščinah, ki namigujejo na kaznivo dejanje, ki je po uradni dolžnosti preganjano. Pa vendar storilca varnostnik ne sme zadrževati več kot dve uri. Ko ne gre drugače, lahko storilca varnostnik zadrži tudi s silo. Slednje dovoljuje sedma točka 45. člena, a vendar samo v primeru, ko varnostnik presodi, da za pomiritev situacije ni druge možnosti. 52. člen ZZasV-1 opredeli situacije, ki potrebujejo poseg v obliki fizične sile tako: kadar je potrebno nekomu preprečiti neupravičen vstop na varovano območje, kadar je nekoga potrebno z območja odstraniti, kadar posameznik neposredno ogroža ljudi okoli sebe ali premoženje, kadar se mora varnostnik braniti pred istočasnim nezakonitim napadom nase ali na varovano osebo ter kadar mora storilca zadržati do prihoda pristojnih organov (policije). Osma ter zadnja točka pa dovoljuje uporabo sredstev za vklepanje in vezanje, če je to potrebno oz. v primeru, da situacija preide v skrajnost, ko niti uporaba fizične sile ne pomaga več. Omeniti velja tudi, da po 56. členu ZZasV-1 smejo varnostniki (z izjemo varnostnikov čuvajev) nositi strelno orožje. Za ravnanje s slednjim se morajo redno strokovno usposablјati. Strelno orožje smejo varnostniki uporabiti zgolj v dveh primerih – kadar s tem zavarujejo življenja ljudi in pa kadar s tem preprečijo neposredni protipravni napad, ki ogroža varnostnikovo življenje (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011).

Dejstvo je, da igralnice poslujejo z velikimi količinami denarja. 70. člen ZZasV-1 pa odreja obveznost varovanja vseh subjektov, ki poslujejo z velikimi količinami denarja, ki trgujejo oz. posedujejo dragocenosti visokih vrednosti oz. se tako ali drugače ukvarjajo s finančnimi storitvami ali z dragocenostmi neposredno poslujejo. Varovanje je obvezno po zakonu, kadar so omenjene vrednosti vredne najmanj 200.000 € (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011). Kljub temu, da vse igre na srečo ne padejo v ta finančni cenzus, se pogosto gospodarske družbe, ki te

igre na srečo prirejajo, vendarle odločijo za najem varovanja v želji, da se možnosti takšnih ali drugačnih incidentov znižajo, kolikor se to le da (Hribar, 2015).

4.1 Varnostne grožnje

Kot že omenjeno, je dejstvo, da se v igralnicah dnevno obrnejo velike vsote denarja. Posledično je pomembno, da se gostje igralnih salonov počutijo varne ter so prepričani, da so igre, ki jih igrajo, varne ter poštene. Pa vendar obstajajo varnostna tveganja, s katerimi se saloni soočajo. Ta tveganja vključujejo vse, od kraje, goljufij, kibernetских groženj do igranja mladoletnih oseb (Lee, 2011). Poznamo mnoge oblike goljufij – vse od stav po tem, ko so rezultati že poznani, do raznih naprav, ki se uporabljajo za preštevane igralnih kart (Dobovšek & Kurež, 2011).

Igralniški saloni in igralnice so zaradi svoje narave pogosto tarča številnih kibernetских groženj. Grozijo jim razne tehnološke grožnje s škodljivo programsko opremo (ang. *malware*), kot so trojanski konji, virusi in podobno. Posebna vrsta malware škodljive programske opreme je *ransomware*, ki okuži sistem ali omrežje s tem, da šifrira datoteke, da le-te postanejo nedostopne za uporabnika. Spletni napadalci s pomočjo ransomware-a nato zahtevajo odkupnino v zameno za vračilo dostopa do okuženih datotek (Anderer, 2018).

Oblika kibernetiske grožnje, ki se vse pogostejše pojavlja v zadnjem času, so tudi napadi prek socialnega inženiringa. Tukaj napadalci s triki, kot so lažne e-pošte ali telefonski klici, poskušajo manipulirati tarčo, da bi slednja razkrila osebne ali druge občutljive informacije, ki bi jih napadalci nato lahko izkoristili za nepooblaščen dostop do sistemov ter drugih pomembnih občutljivih podatkov (Anderer, 2018).

4.2 Pomanjkljiva varnostna infrastruktura

Igralnice pogosto držijo velike vsote denarja – kar pa lahko postane mamljivo za razne nepridiprave in goljufe. Ker se v igralnicah obrnejo zajetni kupi denarja, je krajo lažje izvesti kot marsikje drugje, posledično pa marsikoga zasrbijo prsti. V igralnih salonih, kjer se nagrade izplačujejo v obliki dobitnih listkov, je sicer kraja malce težja kot v igralnicah (Keček, 2010).

Da bi se igralnice ter igralni saloni čim bolj zaščitili pred goljufijami ter kraji, je zelo pomembno, da vzpostavijo močno kibernetisko varnostno infrastrukturo ter se tako zaščitijo pred kibernetскими napadi. Igralnice morajo zato investirati v napredno tehnologijo, ki ščiti njihova omrežja, strežnike ter občutljive podatke. Pomembno je, da imajo sistem za odkrivanje ter odzivanje na kibernetiske napade – to med drugim zajema redno in aktivno spremljanje ter

analizo prometa v omrežjih kot tudi uporabo naprednih varnostnih orodij. Prav tako je pomembno, da se držijo zakonodaje o zaščiti podatkov ter ukrepajo v skladu z varnostnimi standardi (kot so na primer Payment Card Industry Data Security Standard – PCI DSS) (Anderer, 2018). Namreč izjemnega pomena je, da so elektronski sistemi za obdelavo transakcij visoko zavarovani – s tem je zavarovan tudi denar strank ter organizacije same (Maslo, 2012).

A kibernetске grožnje niso edina oblika tveganj. Igralnice morajo zaščititi tudi svojo fizično infrastrukturo. Zahvaljujoč moderni tehnologiji imamo dandanes lahko fizične prostore pod video zaščito. Nadzorne kamere ter druge varnostne naprave tako pomagajo spremljati dogajanja v prostorih salonov. Ključna območja, ki jih morajo varovati kamere, so vhodi ter izhodi, prostori, ki se navadno ponašajo z visokimi finančnimi vložki ter prostori, kjer se shranjuje fizični denar ter druge dragocenosti. Nad vsemi omenjenimi ranljivimi prostori mora delovati neka kontrola dostopa. Pri tem močno pomaga implementacija sistemov za nadzor vstopov ter izstopov – tukaj poznamo sisteme, kot so kartice, ki omogočajo dostop, biometrični sistemi ipd. (Anderer, 2018). Seveda pa niso nadzorne kamere nameščene SAMO na teh področjih. Nameščene so po celotni igralnici, saj le tako omogočajo neprekinjen nadzor nad vsemi igralnimi območji. Tako lahko spremljajo posameznike, ki so osumljeni goljufanja ali drugega neprimernega vedenja (Maslo, 2012).

Kovačič (2012) še posebej poudarja pomen videonadzora v igralnicah. Meni, da je zagotavljanje varnosti in zaščite v igralnicah s pomočjo videokamer veliko lažje, kot je to bilo nekoč. Danes že namreč obstajajo varnostne kamere, ki snemajo v visoki ločljivosti, kar lajša nadzor nad sumljivimi dejanji. Prav tako sistemi videonadzora niso nameščeni zgolj za to, da bi snemali dogajanje v prostorih igralnic, pač pa hkrati dejavnosti tudi analizirajo – to pa posledično omogoča veliko bolj učinkovito prepoznavanje vzorcev sumljivih dejanj. Tukaj pomemben člen v verigi predstavlja hranjenje posnetkov, ki jih posnamejo videokamere. Za salone je torej pomembno, da razvijejo jasno politiko o uporabi ter namenskosti teh posnetkov – držati se morajo namreč moralno-etičnih smernic, ko podatke s posnetkov obdelujejo, ter jih uporabljati zgolj in samo za namene zagotavljanja varnosti. Preprečiti je namreč potrebno kakršnekoli potencialne zlorabe podatkov s posnetkov in s tem seveda zagotoviti zasebnost posameznikov, ki so obiskali igralnico (Kovačič, 2012).

Izzivi, s katerimi se igralnice srečujejo, ko pride do varnosti, najpogosteje (ironično) ležijo v finančnem zalogaju, ki ga dobro varovanje zahteva. Za nakup napredne tehnologije je potreben zajeten finančni vložek – a to je zgolj prvi korak. Namestitev videonadzora ter sprotno in redno vzdrževanje ter nadgrajevanje od igralnic zahteva, da posežejo globoko v svoje žepe.

Tehnologija prav tako ni neuničljiva – pogosto se lahko zgodi, da se kamere pokvarijo ali pa se soočijo s kakšno drugo tehnično težavo, kot je prekinitev prenosa signala ali težava s shranjevanjem podatkov. Vse to lahko močno vpliva na varnostni sistem in njegov nivo učinkovitosti (Kovačič, 2012).

4.3 Slaba usposobljenost osebja

Še en pomemben člen v varnostni verigi igralnih salonov pa so zaposleni. Pomembno je, da so le-ti seznanjeni s potencialnimi grožnjami ter primerno usposobljeni ter izobraženi o področju varnosti. Igralnice so namreč s slabo usposobljenim osebjem veliko bolj ranljive (Anderer, 2018). Dejstvo je namreč, da so zaposleni v igralniškem okolju zaradi narave dela potrebni dodatnih usposabljanj, saj je potrebno upoštevati veliko različnih aspektov, ki jih delo v takšnem okolju terja od svojih zaposlenih (Glavina, 2011).

Kovačič (2012) poudarja pomembnost rednih izobraževanj zaposlenih v igralnicah. Pomembno je namreč, da so na tekočem z zakonodajo in tehnološkimi spremembami. Takšna izobraževanja morajo vključevati tudi simulacije realnih situacij, saj lahko osebje na tak način v varnem okolju preizkusi svoje veščine in sposobnosti – prav tako pa se naučijo obvladovati mnoge različne potencialne scenarije, ki se lahko v igralnicah pripetijo v resničnem življenju (Kovačič, 2012). Enakega mnenja je tudi Maslo (2012), ki poudarja, da so taka usposabljanja ključ do zakonitega delovanja igralnic z minimalnim številom neljubih dogodkov.

V letnih poročilih prej že omenjene družbe HIT poročajo, da svoje osebje vsakoletno aktivno izobražujejo ter usposabljaajo na različnih področjih – področje vodenja, usposabljanja za uporabo informacijskih orodij za delovne potrebe, seveda pa tudi usposabljanje varnostnega osebja ter preprečevanja pranja denarja (HIT d.d. Nova Gorica in Skupina HIT, 2024). Podrobnosti teh varnostnih usposabljanj pa letna poročila preteklih nekaj let ne omenjajo.

Izmed vseh zaposlenih najpomembnejšo vlogo pri varovanju fizičnih prostorov igralnic igrajo prav varnostniki. Ti so prisotni na terenu in morajo biti ves čas v polni pripravljenosti, da se hitro ter primerno odzovejo v primeru incidenta. Varnostniki morajo biti tako skozi prisotni na različnih lokacijah znotraj igralnice – tako najlažje nadzirajo situacijo. Že njihova prisotnost sama po sebi pogosto pomaga odvrniti potencialne goljufe. Po drugi strani pa s svojo prisotnostjo prispevajo k občutku varnosti strank ter drugih zaposlenih. Če kljub temu pride do konflikta ali kršitve igralniških pravil, so varnostniki tisti, ki so usposobljeni za hitro ter učinkovito ukrepanje. Usposobljeni so, da obvladujejo situacijo, ki se pripeti ob incidentu, kot

tudi za preiskovanje domnevnih goljufij ali prekrškov – skratka, njihova naloga je zagotoviti, da se postopki v takih primerih izvedejo v skladu z zakonom. Prekrške in goljufije pomagajo odkriti z rednimi pregledi igralnih objektov (miz, avtomatov itd.). Prav tako so v rednih stikih z zaposlenimi ter igralci, saj jim interakcije nudijo vpogled v sam potek in funkcioniranje celotne igralnice. Seveda je ključnega pomena, da so varnostniki v igralnicah za to primerno usposobljeni, saj so oni tisti, ki lahko izvajajo že predhodno našteje ukrepe, ki jih omogoča ZZasV-1. Obvladati morajo različne veščine, kot so komunikacija ter reševanje konfliktov in prepoznavanje znakov protizakonitega ravnanja (Maslo, 2012). Komunikacija (tako vertikalna kot horizontalna) med zaposlenimi (lastniki organizacija, samo vodstvo ter delavci) mora biti učinkovita – tako je namreč lahko celotna organizacija uspešna (Glavina, 2011).

Potem je tukaj osebje, ki je zadolženo za upravljanje z video nadzornimi sistemi. Ti zaposleni morajo biti primerno usposobljeni predvsem na področju razumevanja tehnologije in delovanja varnostnih sistemov (sem spada delovanje kamer, načini shranjevanja podatkov, programska oprema za analizo in iskanje podatkov ipd.) (Kovačič, 2012).

Dejstvo je, da napake zaposlenih pogosto predstavljajo najšibkejšo točko, ko gre za varnost igralnic. Pri usposabljanju zaposlenih je tako pomembno, da se naučijo, kako te napake prepoznati ter jih obvladovati v primerih, ko se kljub vsemu pripetijo. Seznanjeni z varnostnim protokolom morajo biti vsi zaposleni – ne zgolj tisti, ki aktivno delujejo v varnostnem sektorju (Anderer, 2018).

Tukaj pa obstaja še ena nevarnost, ki se tiče prav zaposlenih – to je namreč interna kraja. Interna kraja se zgodi takrat, ko si zaposleni prisvajajo del dobička igralnice. Organizacije na leto izgubijo okoli pet odstotkov prisluženega denarja prav zaradi tega. Takšne kraje in goljufije so načeloma težje prepoznavne, saj se zaposlenim navadno zaupa, kadar pa se le-ti odločijo okraati svoje delodajalce, imajo prednost pred zunanjimi tatovi, saj sistem igralnice poznajo od znotraj (Hribar, 2015).

4.4 Sodelovanje s pristojnimi organi

Kadar pride do incidentov, ki sežejo onkraj pristojnosti zaposlenih v igralnicah, je pomembno, da le-ti sodelujejo z za to pristojnimi organi. Že v prejšnjih poglavjih smo omenjali nekatere pristojne organe, ki so pristojni za sodelovanje in nadzor nad igralnicami. Odgovoren za nadzor nad davčnimi obveznostmi in finančnimi transakcijami je torej prej omenjeni FURS, zakon, ki ureja področje iger na srečo je ZIS, potem je tukaj tudi Ministrstvo za finance, ki ureja

zakonodajo glede iger na srečo, potem pa sta pomembna še Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 130/22, v nadaljevanju: ZVPot) in Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 48/22 in 145/22, v nadaljevanju: ZPPDFT-2).

Če pride do goljufij, tatvin ali nasilja v igralnicah, se od zaposlenih zahteva, da nemudoma obvestijo za to pristojne notranje varnostne službe. Če incident presega njihovo pristojnost, pa morajo obvestiti policijo ali druge za to usposobljene državne organe. Sodelovanje s pristojnimi zunanjimi organi je navadno naloga vodje igralnega salona (Perossa, 2021).

4.4.1 Neupoštevanje predpisov in zakonodaje

Od igralnic se nujno zahteva, da upoštevajo predpise in zakonodajo, ki jim pritiče. Ko pride do varnosti, morajo tako slediti regulativnim zahtevam predvsem glede zasebnosti ter varovanja podatkov. Ko govorimo o videonadzoru na primer, je nujno, da pridobljene video materiale uporabljajo skladno z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov (predvsem pravilna in dosledna obdelava posnetkov ter njihovo shranjevanje – slednje mora biti zavarovano tako, da se podatki s posnetkov ne morejo zlorabiti). Prav tako je pomembno, da so zaposleni seznanjeni z zakonskimi zahtevami in etičnimi standardi nasploh (Kovačič, 2012).

Ena izmed najresnejših form organiziranega kriminala, ki se tiče igralnic, je pranje denarja. Igralnice so namreč dolžne plačati davek na ves zaslužen denar. Če se igralnice temu izogibajo na tak ali drugačen način (na primer s podkupovanjem javnih uradnikov), smo priča organiziranemu kriminalu. Vse igralnice morajo biti namreč zakonsko prijavljene in se držati predpisov. Poskusi kupovanja licence mimo zakonodajnih organov, podkupovanje javnih oseb, ki imajo moč zapreti igralnico, če ta ne upošteva predpisov in podobno – vse to je z zakonom prepovedano in je kaznivo dejanje (Dobovšek & Kurež, 2011).

Pri nas imamo poleg slovenske zakonodaje tudi dolžnost upoštevanja zakonodaje Evropske unije. 3. decembra 2020 je EU izdala šesto direktivo o pranju denarja in financiranju terorizma (6AMLD). S to novo direktivo je prišlo do manjših sprememb oz. dodatkov k že veljavni zakonodaji glede pranja denarja – ena izmed sprememb je ta, da so lahko pravne osebe oz. podjetja kazensko odgovorna tudi za storjena dejanja svojih zaposlenih (EY, 2020).

Telo, ki skrbi za ohranjanje integritete igralnic, so navadno posebne nacionalne komisije za nadzor igralništva. Njihova glavna naloga je sodelovati pri postopkih podeljevanja ter odvzemanja licenc igralnicam, zaradi katerih lahko le-te v prvi vrsti sploh obratujejo. Ob kršitvi

zakonodaje s strani igralnice jim je seveda odvzeta igralniška licenca (Dobovšek & Kurež, 2011).

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 Namen in cilji raziskovalnega dela

V empiričnem delu smo želeli raziskati, kako je poskrbljeno za varnost v igralnicah in igralnih salonih pri nas. Zanimalo nas je, kakšne so obstoječe prakse varnosti in kakšni so dejanski ukrepi za zagotavljanje varnosti ter katera področja varnostnih praks in ukrepov bi bila potrebna izboljšav. V pomoč pri odkrivanju le-tega nam je bil anketni vprašalnik v prilogi.

5.2 Raziskovalna vprašanja in hipoteze

Na začetku pisanja naloge smo si zastavili tri hipoteze. Čas je, da v nadaljevanju potrdimo ali ovrgemo. Hipoteze, ki smo si jih postavili, so bile naslednje:

H1: Več kot 50 % anketirancev meni, da je za varnost v igralnih salonih dobro poskrbljeno.

H2: Več kot 70 % anketirancev meni, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni.

H3: V igralnih salonih bi bilo po mnenju večine anketirancev potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke.

Prav tako smo si postavili tri raziskovalna vprašanja. V razdelku Rezultati in razprava smo odgovorili na naslednja vprašanja na podlagi rezultatov, ki smo jih pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika:

V1: Kako je poskrbljeno za varnost v igralnih salonih?

V2: Kakšne so izkušnje zaposlenih s potencialnimi igralci, z obstoječimi praksami ter ukrepi za zagotavljanje varnosti?

V3: Kakšne pomanjkljivosti pri ukrepih za zagotavljanje varnosti zaznavajo igralci v igralnih salonih?

5.3 Raziskovalna metodologija

V empiričnem delu smo si pomagali s pomočjo kvantitativne metode. S pomočjo predelane strokovne literature iz teoretičnega dela smo sestavili anketni vprašalnik (priloga 1). Slednji je bil sestavljen tako iz vprašanj zaprtega tipa kot iz vprašanj odprtega tipa. Nato smo rezultate

analizirali s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel ter jih grafično predstavili. Za opise pridobljenih rezultatov smo uporabili deskriptivno metodo.

5.3.1 Metode in tehnike zbiranja podatkov

Podatke, ki so nam bili v pomoč pri odgovarjanju na raziskovalna vprašanja ter potrjevanju in zavračanju hipotez, smo zbrali s pomočjo anketnega vprašalnika. Tukaj smo uporabili kvantitativno raziskovalno metodo. Anketne vprašalnike smo razdelili osebno ali pa smo jih izbranim anketirancem posredovali preko e-maila. Vsakemu anketirancu smo pojasnili, da so ankete popolnoma anonimne ter da bodo zbrani podatki uporabljeni zgolj v namene pisanja te diplomske naloge. Nato smo pridobljene rezultate pregledali ter jih (v nadaljevanju) grafično predstavili ter opisali.

5.3.2 Opis vzorca

Podatke smo zbrali tako, da smo 30 anket razdelili med zaposlene v igralnicah po Sloveniji. Da bi dosegli čim večji spekter zaposlenih, smo anketirali deset varnostnih delavcev, deset krupjejev ter deset ostalih zaposlenih (valeji/ke).

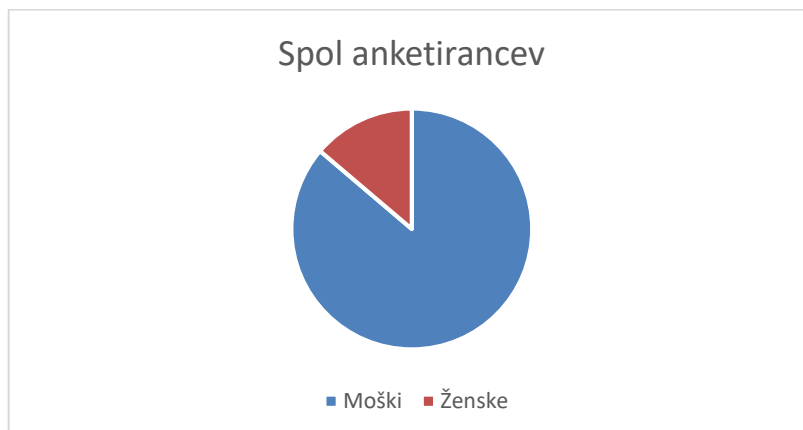
5.3.3 Obdelava podatkov

Najprej smo prešteli ankete ter odgovore na vsako vprašanje posebej. Podatke smo pregledali ter preračunali odstotne deleže odgovorov. Podatke smo obdelali s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel.

5.4 Rezultati in razprava

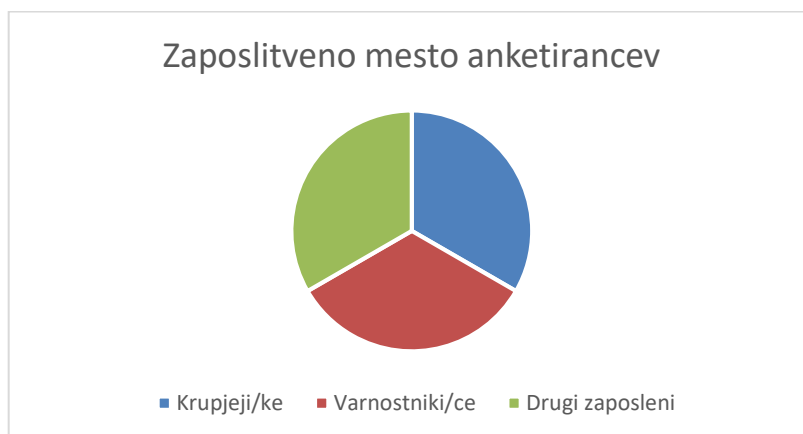
Anketirali smo 30 zaposlenih v igralnicah po Sloveniji. V prvih dveh vprašanjih nas je zanimalo, koga sploh anketiramo. Od 30 anketiranih smo anketirali 20 moških in 10 pripadnic ženskega spola. V drugem anketnem vprašanju smo anketirane povprašali po njihovem zaposlitvenem mestu. Anketirali smo 10 krupjejev, 10 varnostnikov ter 10 drugih zaposlenih (velji/ke). Vsi anketirani varnostniki so bili moškega spola, med tem ko je bilo med krupjeji

sedem moških in tri ženske, med ostalimi zaposlenimi pa smo anketirali tri moške in sedem žensk.

Graf 1: Spol anketirancev

Vir: Lastni vir

Graf 2: Zaposlitveno mesto anketirancev

Vir: Lastni vir

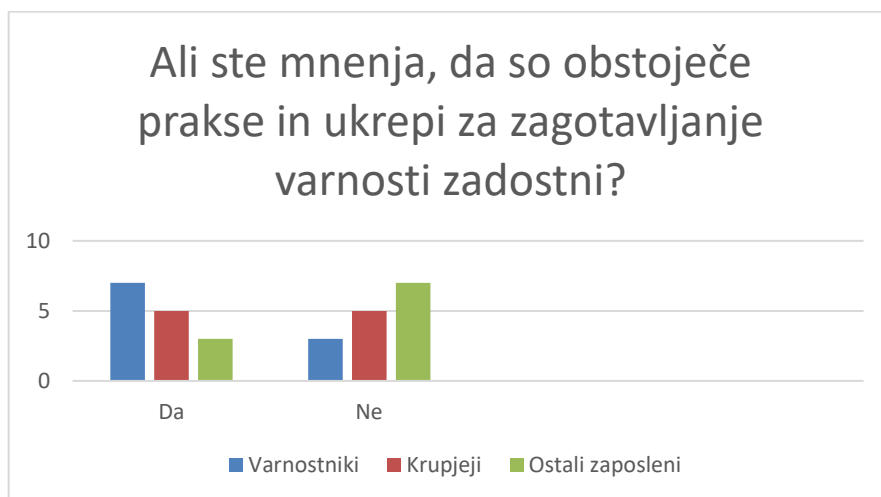
Prvo vprašanje v povezavi z varnostjo v igralnicah (in tretje zaporedno v vprašalniku) je bilo preprosto vprašanje zaprtega tipa. Zanimalo nas je, ali je po mnenju anketiranih v igralnih salonih za varnost dobro poskrbljeno. Natanko 50 % anketiranih je bilo mnenja, da je odgovor pritrdilen. Od tega je bilo takega mnenja sedem varnostnikov, pet krupjejev ter zgolj trije valeji. Ostala polovica zaposlenih pa je bilo mnenja, da za varnost v igralnicah ni dovolj dobro poskrbljeno.

Graf 3: Ali je po vašem mnenju v igralnih salonih za varnost dobro poskrbljeno?

Vir: Lastni vir

Četrto anketno vprašanje se je glasilo tako: »Ali ste mnenja, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni?«. Ponovno smo dobili rezultate, ki nakazujejo (enako kot pri prejšnjem vprašanju) na to, da se polovica strinja s tem, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni, medtem ko natanko 50 % zaposlenih meni nasprotno. Od varnostnikov je z DA odgovorilo sedem anketiranih, od krupjejev pet ter trije ostali.

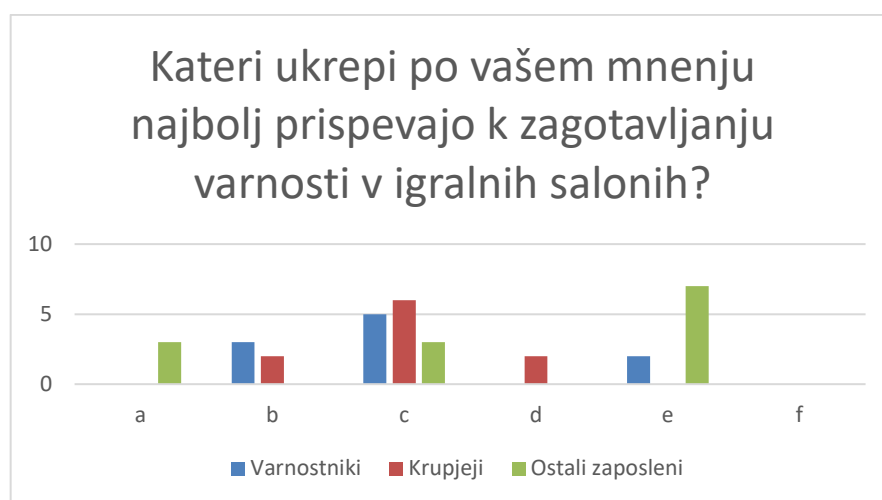

Graf 4: Ali ste mnenja, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni?

Vir: Lastni vir

Peto vprašanje je bilo odprtega tipa ter povezano s četrtem vprašanjem. Dotikalo se je zgolj tiste polovice, ki je na četrto vprašanje odgovorila z NE. Zanimalo nas je namreč, katere izboljšave v povezavi z varnostjo bi bile po njihovem mnenju potrebne v igralnicah. Najpogostejši

odgovori so opisovali potrebo po tem, da bi se poostreno preverjalo psihofizično stanje gostov – preverjanje, ali so gostje pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih substanc. Zanimivo je, da je bil tak odgovor pogost predvsem med krupjeji ter ostalimi zaposlenimi. Varnostniki pa so kar v vseh treh primerih opisali tudi, da bi bilo potrebno poostreno preverjanje osebnih stvari, kot so žepi in torbice, ki jih gostje prinesejo s seboj v igralnice. Prav tako je eden odgovor predlagal, da bi z detektorjem kovin veliko lažje zaznali predmete, ki so nevarni ali v igralnicah prepovedani.

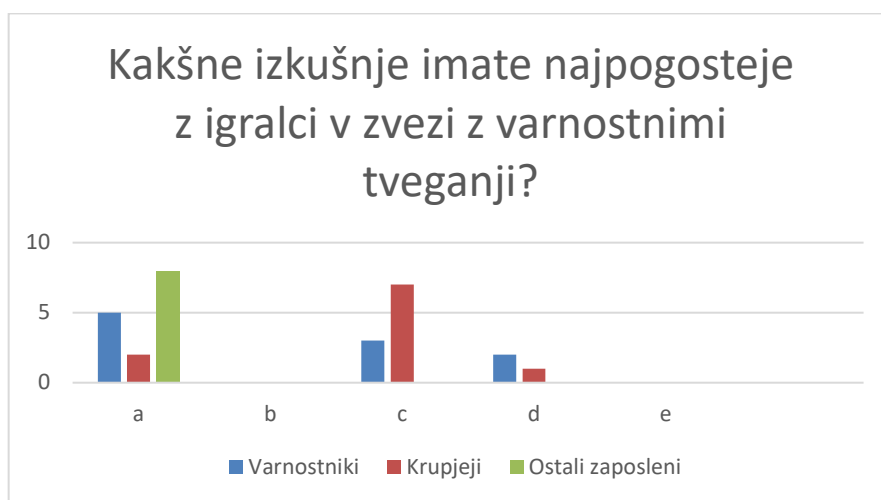
Graf 5: Kateri ukrepi po vašem mnenju najbolj prispevajo k zagotavljanju varnosti v igralnih salonih?

Vir: Lastni vir

Šesto vprašanje je spraševalo po mnenju anketiranih v povezavi s tem, kateri ukrepi so po njihovem mnenju tisti, ki najbolj prispevajo k zagotavljanju varnosti v igralnih salonih. Na voljo je bilo več odgovorov, med drugim tudi odgovor f) Drugo, ki je ponujal možnost odprtega tipa vprašanja. Tega odgovora sicer ni obkrožil noben anketirani. Največ anketiranih je izbralo odgovor c, natančneje 14 anketiranih. Iz tega opazimo, da je po mnenju anketiranih najpomembnejši varnostni ukrep preverjanje identitete gostov ob vstopu. Od teh 14 je bilo takega mnenja pet varnostnikov, šest krupjejev ter trije preostali zaposleni. Drugi najpogostejši odgovor je bil odgovor e – hitro in učinkovito reševanje incidentov ter odzivnost varnostnih služb. Ta odgovor sta obkrožila dva varnostnika ter kar sedem ostalih zaposlenih. Zanimivo je, da nobeden izmed krupjejev ni izbral tega odgovora. Skupaj je ta odgovor izbralo devet zaposlenih, kar predstavlja 30 % anketiranih. Pet zaposlenih je obkrožilo odgovor b, namestitev in uporaba naprednih varnostnih kamer ter sistemov nadzora (od tega trije varnostniki ter dva

krupjeja). Dva izmed krupjejev pa sta izbrala odgovor d – redno usposabljanje osebja za obvladovanje kriznih situacij. Noben izmed anketiranih ni izbral odgovora a, kar pomeni, da nihče izmed njih ni mnenja, da prisotnost usposobljenega ter vidno prisotnega osebja ni najpomembnejši ukrep, ki bi prispeval k večjemu nivoju varnosti v igralnicah.

Naslednje vprašanje se je glasilo tako: »Kakšne izkušnje imate najpogosteje z igralci v zvezi z varnostnimi tveganji?«. Kar 50 % varnostnikov je na vprašanje odgovorilo z a: igralci, ki postanejo nasilni ali verbalno agresivni. Enak odgovor sta izbrala tudi dva krupjeja ter kar osem ostalih zaposlenih. Skupno je bil torej odgovor a najpogostejši odgovor na zadano vprašanje, saj je kar polovica (15) vseh anketiranih izbrala omenjeni odgovor. Drugi najpogostejši odgovor je bil odgovor c, igralci, ki so pod vplivom alkohola. Ta odgovor je obkrožilo 12 anketiranih, od tega trije varnostniki, sedem krupjejev ter dva preostala zaposlena. To predstavlja torej 40 % anketiranih. Odgovor d, konflikt med igralci ali z osebjem zaradi izgube ali nesporazumov pa so izbrali trije anketirani oz. 10 %. Nihče od anketiranih pa ni izbral odgovora b – poskusi goljufanja ali kršitev pravil igre.

Graf 6: Kakšne izkušnje imate najpogosteje z igralci v zvezi z varnostnimi tveganji?

Vir: Lastni vir

Osmo vprašanje je anketirane povprašalo o njihovem mnenju glede prenosa informacij o prisotnih ali prihajajočih (tudi rednih) gostih zadosten. Mnenja so bila ponovno deljena, namreč 50 % anketiranih je odgovorilo z DA, med tem, ko je 50 % anketiranih odgovorilo z NE.

Ali ste mnenja, da je prenos
informacij med zaposlenimi o
prisotnih ali prihajajočih (rednih)
gostih zadosten?

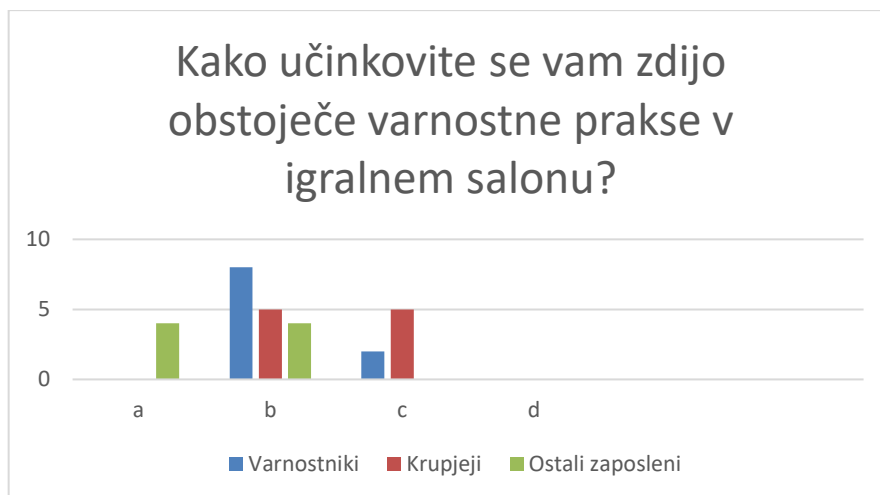

■ DA ■ NE

Graf 7: Ali ste mnenja, da je prenos informacij med zaposlenimi o prisotnih ali prihajajočih (rednih) gostih zadosten?

Vir: Lastni vir

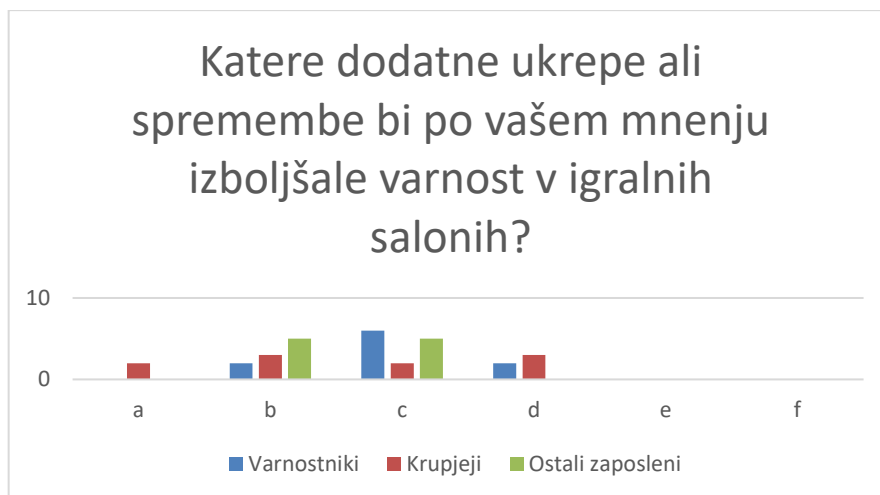
Deveto vprašanje je anketirane spraševalo po njihovem mnenju glede učinkovitosti obstoječih varnostnih praks v igralnih salonih. Nihče izmed zaposlenih ni bil mnenja, da so le-te popolnoma neučinkovite. Pa vendar je zanimivo, da je bilo kar devet anketiranih mnenja, da kljub temu varnostne prakse niso preveč učinkovite. To pomeni, da je takega mnenja bilo kar 30 % anketiranih. Dva anketirana izmed teh 30 % sta bila celo varnostnika. Za zelo učinkovite so obstoječe varnostne prakse označili štirje anketirani (od tega so bili vse to odgovori ostalih zaposlenih, nihče od varnostnikov ali krupjejev ni izbral takega odgovora). Najpogostejši odgovor pa je bil odgovor b, ki je ponujal, da so obstoječe varnostne prakse učinkovite. Tako je odgovorilo 17 anketiranih, od tega osem varnostnikov, pet krupjejev ter štirje preostali zaposleni.

Graf 8: Kako učinkovite se vam zdijo obstoječe varnostne prakse v igralnem salonu?

Vir: Lastni vir

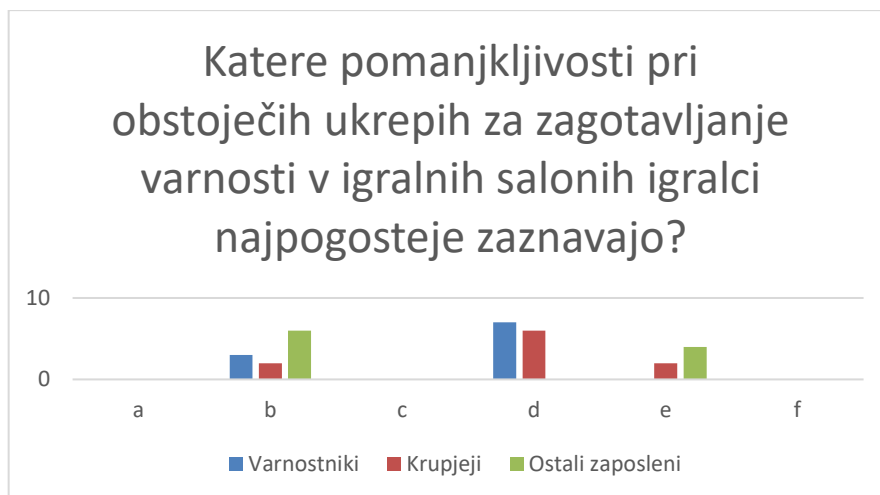
Deseto vprašanje je anketirane spraševalo po tem, katere dodatne ukrepe ali spremembe bi po njihovem mnenju lahko izboljšale varnost v igralnih salonih. Najpogostejši odgovor je bil odgovor c, uvedba strožjih vstopnih kontrol za igralce (npr. preverjanje identitete, vstop samo za polnoletne osebe ipd.). Ta odgovor je izbralo kar 13 anketiranih, od tega 6 varnostnikov, dva krupjeja ter pet preostalih. Vsega skupaj je to število predstavlja 43,33 % anketiranih. Drugi najpogostejši odgovor je bil b, namestitve naprednejših varnostnih kamer in tehnologije za prepoznavanje obrazov. Izbralo ga je deset anketiranih (33,33 %), od tega dva varnostnika, trije krupjeji ter pet preostalih. Pet anketiranih (16,67 %) je izbralo odgovor d, rednejše usposabljanje osebja za ravnanje v kriznih situacijah, dva pa sta bila mnenja, da bi varnost najbolj izboljšalo povečanje števila varnostnega osebja. Nihče od anketiranih ni izbral odgovora e, uvedba sistema anonimnega poročanja o sumljivih dejavnostih.

Graf 9: Kateri dodatni ukrepi ali spremembe bi po vašem mnenju izboljšali varnost v igralnih salonih?

Vir: Lastni vir

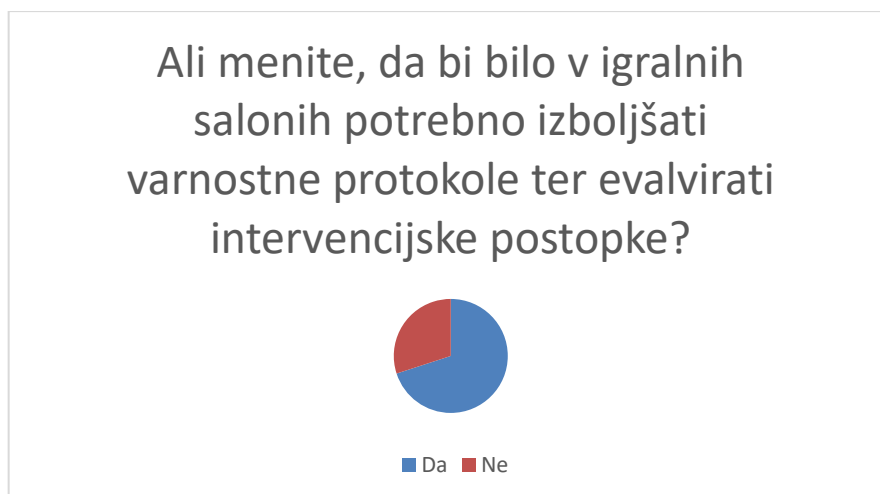
Predzadnje vprašanje se je glasilo tako: »Katere pomanjkljivosti pri obstoječih ukrepih za zagotavljanje varnosti v igralnih salonih igralci najpogosteje zaznavajo?« Največ anketiranih je izbralo odgovor d, predolge čakalne vrste na vstopnih kontrolah. Izbralo ga je 13 anketiranih, od tega sedem varnostnikov ter šest preostalih. Noben krupje ni izbral omenjenega odgovora. Drug najpogostejši odgovor je bil odgovor b, premalo jasna komunikacija in informacije o varnostnih pravilih. Izbralo ga je 11 anketiranih, od tega trije varnostniki, dva krupjeja ter šest preostalih. Šest anketiranih (20 %) pa je izbralo odgovor e, pomanjkljiva odzivnost varnostnega osebja ob težavah in incidentih. Zanimivo je, da je bilo pri tem vprašanju ponujenih več odgovorov, vsi anketirani pa so izbrali zgolj tri izmed njih. Nihče od njih ni odgovoril z odgovori a, c ali f. Sicer je odgovor f ponujal vprašanje odprtega tipa, kjer bi lahko zapisali odgovor, ki ni bil ponujen. Odgovora a in c, ki prav tako nista bila nikdar obkrožena, pa sta se glasila tako: a) Pomanjkljiva prisotnost varnostnega osebja v določenih delih salona ter c) Nezadostno število varnostnih kamer ali pomanjkljiva pokritost določenih območij.

Graf 10: Katere pomanjkljivosti pri obstoječih ukrepih za zagotavljanje varnosti v igralnih salonih igralci najpogosteje zaznavajo?

Vir: Lastni vir

Pri zadnjem vprašanju anketnega vprašalnika pa nas je zanimalo, ali so anketirani mnenja, da bi bilo potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke. Zanimivo je, da je kar 70 % vseh anketiranih (21 anketirancev) odgovorilo z DA. To nakazuje, da je večina anketiranih kljub vsemu mnenja, da bi se dalo varnost v igralnih salonih še izboljšati.

Graf 11: Ali menite, da bi bilo v igralnih salonih potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke?

Vir: Lastni vir

6 SKLEP

Na začetku naše raziskave smo si zastavili tri hipoteze. Čas je, da jih potrdimo ali ovržemo. Teza naše prve hipoteze H1 je predvidevala, da več kot 50 % anketirancev meni, da je za varnost v igralnih salonih dobro poskrbljeno. To hipotezo H1 smo morali zavreči. Namreč odgovori, ki smo jih pridobili s pomočjo ankete (glej graf 1), so bili deljeni natanko na polovico. Naša hipoteza H1 je predpostavljala, da bo VEČ kot 50 % anketiranih mnenja, da je za varnost v igralnih salonih dobro poskrbljeno, naši rezultati pa so pokazali, da tako meni NATANKO 50 % anketiranih. Zanimivo je, da smo sicer zaznali občutno razliko glede na vrsto dela, ki ga anketirani opravljajo. Namreč kar 70 % varnostnikov je mnenja, da je za varnost v igralnih salonih dovolj dobro poskrbljeno. To gre verjetno pripisati dejstvu, da varnostniki nimajo tako intenzivnega stika z gosti kot drugi zaposleni. V primeru, ko je pogostost intervencij manjša, lahko dobijo lažen občutek, da so posledično tudi varnostni ukrepi zadostni. Krupjeji ter ostali zaposleni, ki pa so z gosti aktivneje v rednem stiku, pa pomanjkljivosti v varnostnem sistemu opazijo na drugačen način kakor varnostniki. Če si pogledamo primerjavo odgovorov v anketi, je bilo kar 70 % ostalih zaposlenih mnenja, da za varnost v igralnicah ni dovolj dobro poskrbljeno.

Druga hipoteza H2 je predvidevala, da več kot 70 % anketirancev meni, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni. Tudi hipotezo H2 smo morali ovreči. Namreč tudi na to anketno vprašanje (glej graf 2) je natanko polovica anketiranih odgovorilo pritrdilno, kar pa predstavlja zgolj 50 % anketiranih.

Tretja hipoteza H3 je predvidevala, da bi bilo po mnenju večine anketiranih v igralnih salonih potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke. Hipotezo H3 lahko potrdimo. Namreč kar 70 % vseh anketiranih (glej graf 9) je na 12. vprašanje (»Ali menite, da bi bilo v igralnih salonih potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke?«) anketnega vprašalnika odgovorilo z DA.

Sam menim, da bi se z izboljšanjem varnostnih ukrepov gostom zagotovo lahko zagotovilo višjo stopnjo varnosti. Posledično bi se s tem zmanjšale tudi čakalne vrste, kar bi lahko pritegnilo še več gostov ter botrovalo pogostejšemu (ter predvsem varnejšemu) obisku igralnic in igralnih salonov. Menim, da bi bilo lahko ključnega pomena za izboljšanje varnosti povečati poudarek na preventivnih ukrepih, kot so strožji pregledi psihofizičnega stanja gostov – slednje bi namreč lahko zmanjšalo število konfliktnih situacij ter posledično obremenitev varnostnega

osebja. Po mojem mnenju bi lahko to prineslo korist tudi v smislu, da bi se lahko zaposleni bolj osredotočili na samo komunikacijo z gosti – to pa bi pripomoglo k večji jasnosti ter vidnosti informacij o varnostnih pravilih. Menim, da bi pri gostih to lahko pripomoglo k zmanjšanju negotovosti in bi lahko bili ob obisku igralnic še bolj sproščeni.

Gotovo bi k izboljšanju varnosti pripomoglo tudi aktivnejše sodelovanje z lokalnimi organi pregona ter drugimi strokovnjaki na področju varnosti. Tako bi lahko igralnice razvile še učinkovitejše varnostne ukrepe. Seveda pa je potrebno upoštevati, da bi vse takšne izboljšave zahtevale precejšnja proračunska sredstva ter prilagoditve, kar pa v praksi pogosto ni mogoče. V teoriji se to morda sliši lepo, a žal moramo na zadeve gledati realistično ter na podlagi praktičnih izkušenj. Ključno vlogo trenutnih varnostnih ukrepov, ki se kaže kot učinkovita, pa po mojem mnenju gotovo igra obvezna identifikacija gostov ob vstopu ter obvezen vnos njihovih podatkov v sistem igralnice. Varnostne politike se zaenkrat izvajajo torej v skladu z objektivnimi možnostmi ter na podlagi obstoječih sredstev ter resursov, *ergo* zagotavljajo vsaj določeno raven varnosti v igralnicah in igralnih salonih. Dejstvo pa je, da vedno obstaja prostor za izboljšave, predvsem kadar govorimo o področju varnosti.

7 LITERATURA IN VIRI

- Anderer, C. (2018). Cybersecurity's Top Five Issues. *Casino Journal*, 16–23.
- Balažič, G. (2014). Igralniški turizem v Sloveniji. V K. V. (ur.), *Trajnostni razvoj turističnih destinacij alpsko-jadranskega prostora* (str. 74–81). Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- BBR Security. (b. d.). *Kaj varujemo*.
- Dobovšek, B., & Kurež, B. (2011). Množično igralništvo in kriminaliteta. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 168–176.
- EY. (13. November 2020). Šesta direktiva o pranju denarja in financiranju terorizma: Kakšne spremembe prinaša? Pridobljeno iz
- Finančna uprava. (julij 2023). *Prepoved udeležbe pri igrah na srečo – samoprepoved*. Pridobljeno iz Finančna uprava RS:
- Finančna uprava. (b. d.). *Nadzor iger na srečo*.
- Finančna uprava RS. (29. marec 2024). *Finančna uprava RS*.
- Glavina, S. (2011). Posebnosti delovnih razmerij v igralništvu. *Diplomska naloga*. Koper: Univerza na Primorskem: Fakulteta za Management Koper.
- Hanzlowsky, M. (19. julij 2024). *Odgovorno igranje iger na srečo*.
- HIT d.d. Nova Gorica in Skupina HIT. (April 2024). *Poslovanje: Letna poročila o poslovanju skupine HIT*. Pridobljeno iz Skupina HIT:
- Hribar, D. (Avgust 2015). Kompleksnost varovanja iger na srečo. *Diplomsko delo*. Maribor: Univerza v Mariboru: Fakulteta za varnostne vede.
- Igralniški turizem v Sloveniji*. (20. september 2022).
- Keček, M. (September 2010). Elementi varnosti v slovenskem igralništvu. *Diplomska naloga*. Ljubljana: Fakulteta za turistične študije Portorož Turistica, Univerza na Primorskem.
- Kovačič, A. (2012). Videonadzor v igralništvu. *Korporativna varnost*, 33–35.
- Lee, T. J. (November 2011). Casino Security Risks and Outsourcing Criteria. *Tourism Analysis*, 701–707.

- Marinič, K. (2014). Tradicionalno in spletno igralništvo v Sloveniji – Študija primera. *Diplomska naloga*. Koper, Primorska, Slovenija: Univerza na Primorskem: Fakulteta za Management.
- Maslo, A. (december 2012). Varovanje v igralnici. *Korporativna varnost*, 52–54.
- Mestna občina Maribor. (april 2024). Strategija preprečevanja in zmanjševanja škode zaradi iger na srečo. Maribor, Maribor. [_skode_zaradi_iger_na_sreco.pdf](#)
- Ministrstvo za notranje zadeve. (26. Marec 2011). Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije. *Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1)*.
- Mladi hazarder. (2024).
- Perossa, A. (2021). Prihodnost igralnih salonov v Sloveniji. *Diplomska naloga*. Koper: Univerza na Primorskem: Fakulteta za management.
- Potočnik, M. (december 2007). Analiza igralništva in načrt ustanovitve lastnega salona z igralnimi avtomati na Ptujskem gradu. *Diplomska naloga*. Maribor: Višja strokovna šola Academia Maribor.
- Raento, P. (2011). The value of gambling and its research an introduction. *Suomen Antropologi*, 76–78.
- Uradni list RS. (1995). Zakon o igrah na srečo (ZIS). (š. 1.–u.–p.–Z.-B. Uradni list RS, Ured.)
- Veber, T. (junij 2011). Psihološki vidik odvisnosti od iger na srečo. Kranj: B&B Višja strokovna šola.
- Velasco, V., Scattola, P., Gavazzeni, L., Marchesi, L., Nita, I., & Giudici, G. (8. September 2012). Int J Environ Res Public Health. *Prevention and Harm Reduction Interventions for Adult Gambling at the Local Level: An Umbrella Review of Empirical Evidence*.

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni! Moje ime je Nino Jambrović in pripravljam diplomsko delo z naslovom Zagotavljanje varnosti in interveniranje v igralnih salonih. Prosim Vas, da pri vsakem vprašanju obkrožite črko pred želenim odgovorom, v primeru odprtega tipa vprašanja pa prosim, da odgovor zapišete na črto. Anketni vprašalnik je anonimen, rezultati pa bodo uporabljeni zgolj in izključno za namene pisanja diplomske naloge. Za sodelovanje se Vam že vnaprej iskreno zahvaljujem.

1. Spol
 - a) Ženska.
 - b) Moški.

2. Ali ste zaposleni kot...?
 - a) Varnostnik/ca.
 - b) Krupje/jka.
 - c) Drugo (valeur/ka).

3. Ali je po vašem mnenju v igralnih salonih za varnost dobro poskrbljeno?
 - a) Da.
 - b) Ne.

4. Ali ste mnenja, da so obstoječe prakse in ukrepi za zagotavljanje varnosti zadostni?
 - a) Da.
 - b) Ne.

5. Če ste na vprašanje 4. odgovorili z NE, prosim pojasnite, katere izboljšave bi bile po vašem mnenju potrebne? Sicer pustite prazno.

6. Kateri ukrepi po vašem mnenju najbolj prispevajo k zagotavljanju varnosti v igralnih salonih?

- a) Prisotnost usposobljenega in vidno prisotnega varnostnega osebja.
- b) Namestitev in uporaba naprednih varnostnih kamer ter sistemov nadzora.
- c) Učinkovite vstopne kontrole in preverjanje identitete igralcev.
- d) Redno usposabljanje osebja za obvladovanje kriznih situacij.
- e) Hitro in učinkovito reševanje incidentov ter odzivnost varnostnih služb.
- f) Drugo:

7. Kakšne izkušnje imate najpogosteje z igralci v zvezi z varnostnimi tveganji?

- a) Igralci, ki postanejo nasilni ali verbalno agresivni.
- b) Poskusi goljufanja ali kršitev pravil igre.
- c) Igralci, ki so pod vplivom alkohola ali drog.
- d) Konflikt med igralci ali z osebjem zaradi izgube ali nesporazumov.
- e) Drugo:

8. Ali ste mnenja, da je prenos informacij med zaposlenimi o prisotnih ali prihajajočih (rednih) gostih zadosten?

- a) Da.
- b) Ne.

9. Kako učinkovite se vam zdijo obstoječe varnostne prakse v igralnem salonu?

- a) Zelo učinkovite.
- b) Učinkovite.
- c) Ne preveč učinkovite.
- d) Popolnoma neučinkovite.

10. Katere dodatne ukrepe ali spremembe bi po vašem mnenju izboljšale varnost v igralnih salonih?

- a) Povečanje števila varnostnega osebja.
- b) Namestitev naprednejših varnostnih kamer in tehnologije za prepoznavanje obrazov.
- c) Uvedba strožjih vstopnih kontrol za igralce (npr. preverjanje identitete, vstop samo za polnoletne osebe ipd.)
- d) Rednejše usposabljanje osebja za ravnanje v kriznih situacijah.
- e) Uvedba sistema anonimnega poročanja o sumljivih dejavnostih.
- f) Drugo:

_____.

11. Katere pomanjkljivosti pri obstoječih ukrepih za zagotavljanje varnosti v igralnih salonih igralci najpogosteje zaznavajo?

- a) Pomanjkljiva prisotnost varnostnega osebja v določenih delih salona.
- b) Premalo jasna komunikacija in informacije o varnostnih pravilih.
- c) Nezadostno število varnostnih kamer ali pomanjkljiva pokritost določenih območij.
- d) Predolge čakalne dobe pri vstopnih kontrolah.
- e) Pomanjkljiva odzivnost varnostnega osebja v primeru težav in incidentov.
- f) Drugo:

_____.

12. Ali menite, da bi bilo v igralnih salonih potrebno izboljšati varnostne protokole ter evalvirati intervencijske postopke?

- a) Da.
- b) Ne.

Hvala!